

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-5>

УДК 338.48-61(072)

ТУРИСТИЧНІ ПОДОРОЖІ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

TOURIST TRIPS IN THE VOLYN REGION: PECULIARITIES OF ORGANISATION IN THE CONTEXT OF MODERN CHALLENGES

Лисюк Тетяна Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1629-9652>

Терещук Оксана Степанівна

кандидат географічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8131-1270>

Білецький Юрій Валентинович

кандидат біологічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0477-4196>

Lysiuk Tetiana, Tereshchuk Oksana, Biletsky Yuri
Lesya Ukrainka Volyn National University

У статті проаналізовано особливості організації туристичних подорожей у Волинській області, зосереджено увагу на туристичній діяльності у регіоні в контексті сучасних викликів. Окреслено ризики, умови безпеки, існуючі обмеження відвідування туристичних атракцій у Волинському регіоні, особливості заборони перебування на певний період часу у зв'язку з настанням комендантської години, правила та обмеження туристичної активності через наявність укриттів відповідно до маршрутів подорожей. Запропоновано вектори планування та організацію туристичних подорожей в умовах воєнного стану. Визначено організаційні важелі, які уможливають ефективне планування та організацію туристичних подорожей на Волині, що забезпечить підвищення ефективності та конкурентоспроможності туризму в регіоні. З'ясовано, що в умовах воєнного стану необхідно розробляти маршрути з урахуванням наявності бомбосховищ.

Ключові слова: туристичні подорожі, безпека, ризики, Волинська область, війна.

The relevance of the study of planning and organisation of tourist trips in Volyn is due to its diversity and social significance. Tourism and excursions are an active means of learning about the world around us, shaping our outlook, improving the level of knowledge, aesthetic and cultural tastes of Volyn citizens and guests. They introduce the historical, cultural, natural monuments and millennial pages of Volyn. The purpose of the article is to substantiate the theoretical foundations and practical recommendations on the peculiarities of organising tourist trips in the Volyn region in the context of modern challenges. In writing the article, various research methods were used, namely: literary; statistical; visual (observation); descriptive method, etc. The article analyses the peculiarities of organising tourist trips in the Volyn region, focusing on the region's tourism activity in the context of modern challenges. The article outlines the risks, security conditions, existing restrictions on visiting tourist attractions in the Volyn region, peculiarities of the prohibition of staying in a certain period of time due to the onset of curfew, rules and restrictions on tourist activity, and availability of shelters in accordance with the route of tourist travel. The vectors of planning and organisation of tourist trips during martial law are proposed. The organisational levers that would enable effective planning and organisation of tourist trips in Volyn are identified, thus ensuring an increase in the efficiency and competitiveness of the tourism industry in the region. It is found that under martial law, it is necessary to form routes taking into account the location of bomb shelters. The issues of safety of tourist trips, excursions, visits to museums, places for rest and recreation under martial law are coordinated by the State Emergency Service of Ukraine, military-civilian administrations, local authorities, police, and military. It is determined that Volyn region is one of the few

territories where tourism activities are permitted. The region has a large number of forests and reservoirs, as well as rich flora and fauna. Volyn is suitable for educational, recreational, ethnic, water, ecotourism and hunting, and the enthusiasm of the region's residents and visitors, as well as their donations to the Armed Forces and their firm belief in our Victory, are powerful incentives to move faster and more confidently in this direction.

Keywords: tourist travel, safety, risks, Volyn region, war.

Постановка проблеми. Під час війни здавалося, що всі забули про подорожі. Але це не так: в країні є багато сімей з дітьми, які потребують відпочинку, зміни обстановки та покращення здоров'я. Ті, хто ще мають джерело доходу, намагаються організувати відпочинок в улюблених місцях. Однак війна, звісно, внесла свої корективи, і внутрішній туризм може відбуватися лише в певних регіонах. Волинська область – одна з небагатьох територій, де туристична діяльність дозволена. Регіон має велику кількість лісів і водойм, а також багату флору і фауну. Волинь підходить для освітнього, рекреаційного, етнічного, водного, екотуризму та мисливства. На Волині налічується 209 об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі Шацький природний національний парк, 74 заказники (5 державного значення), 107 пам'яток природи (3 державного значення), 22 заповідні урочища, 5 парків -пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення, а також Ботанічний сад Волинського державного університету імені Лесі Українки [3; 4].

Кліматичні умови регіону, великі приміські ліси, водойми, запаси торф'яних лікувальних грязей та відомі джерела мінеральної води сприяють розвитку туризму в регіоні. Волинь має величезний туристичний потенціал, який не повністю реалізується через повномасштабну війну [6; 8]. Проте вже зараз можна сказати, що Волинь впевнено рухається до того, щоб стати великим центром туристичної активності. Патріотичний запал мешканців та гостей регіону, а також їхні пожертви на користь Збройних Сил та тверда віра в нашу Перемогу є потужними стимулами рухатися в цьому напрямку швидше і впевненіше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Карпюк З. К., Антипюк О. В., Качаровський Р. Є. досліджували Володимир-Волинський район Волинської області, зокрема туристично-рекреаційні ресурси прикордоння [6], Трофімук-Кирилова Т., Карпюк А. розглядали питання популяризації туристичних та екскурсійних об'єктів релігійного туризму у Луцькій територіальній громаді [8], та багато інших вчених досліджували означену проблему.

Формулювання цілей статті. Обґрунтувати основні аспекти організації туристичних

подорожей у Волинській області в контексті сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною причиною недостатнього розвитку туристично-екскурсійної діяльності на Волині стала повномасштабна війна. До війни туристи відзначали цікаву історію, культуру та архітектуру Волинської області. Волинь стала туристичною дестинацією завдяки багатьом цікавим пам'яткам: замку Любата, підземелля, будинку скульптора, зеленим паркам і скверам [4; 7].

До повномасштабного вторгнення росії в Україну на Волині часто можна було зустріти туристів з інших країн. Зараз тут частіше можна зустріти вимушених переселенців з інших міст України. Громадський транспорт у Луцьку оголошує інформацію про найближчі укриття. Сирени попереджають про небезпеку в разі повітряної тривоги, щоб люди могли сховатися в бомбосховищах або підвалах.

Важко планувати туристичні подорожі, коли під загрозою безпека людей. За словами Катерини Теліпської, начальника управління туризму та промоції міста – «всі суб'єкти господарювання, туристичні агенції, готелі, екскурсіводи, туристичні інформаційні центри, управління туризму та промоції міста, інші структурні підрозділи міської ради розпочали роботу з прийому/надання гуманітарної допомоги, підтримки внутрішньо переміщених осіб, надання місць для проживання, інформаційної роботи тощо» [5].

Багато запланованих заходів було скасовано. Початком відновлення туристичної діяльності стала церемонія сурмління Андрія Єдинака з в'їзної вежі Луцького замку. На той час замок не працював, музей був зачинений, і всі боялися привертати до себе увагу в такий спосіб. Тим не менш, рішення було прийнято і Андрій засурмив, але не Волинь моя як зазвичай, а гімн України. Це стало стимулом для Волині продовжувати свою роботу в туризмі.

Відкриття Центру туристичної інформації та послуг у Луцьку було вкрай необхідним, адже він став логістичним центром для внутрішньо переміщених осіб, які, окрім інформації про цікаві місця в Луцьку, могли дізнатися, де отримати гуманітарну допомогу або як перетнути кордон.

Екскурсоводи взяли на себе завдання надавати психологічну підтримку та розраду людям, які приїжджають на Волинь. Організували десятки безкоштовних екскурсій, щоб познайомити людей з містом, а також запустили проект «Проведи солдата на екскурсію», який коротко знайомить з містом та його історією воїнів, госпіталізованих у Луцьку.

Спільно з Волинським краєзнавчим музеєм та краєзнавцями запустили благодійний проєкт «Історія має значення» в рамках якого кожен охочий може відвідати лекції про Луцьк та дізнатися про нову сторінку в славетній історії міста. Організували розмовний клуб української мови разом з науковцями Волинського національного університету імені Лесі Українки. Нещодавно вперше було проведено екскурсію «Музика в Луцьку», під час якої було представлено розвиток культурного середовища міста, історію Волинської філармонії, а родзинкою екскурсії стала можливість проїхатися автобусами, які колись перевозили на гастролі українських співаків – тріо Мареничів та ВІА «Світязь», і все це у супроводі відповідних мелодій.

Враховуючи, що більшості українських чоловіків заборонено виїзд за кордон, якщо є можливість провести відпустку з сім'єю, вони обирають відпочинок в Україні (в тому числі і Волинь). Зважаючи на економічну кризу, особливо в туристичному секторі, ціни на відпочинок суттєво не зросли порівняно з минулим роком, а у Волинській області є багато цікавих пропозицій [1; 2].

Однак, організація туристичних подорожей та проведення різноманітних туристичних заходів, особливо під час війни, вимагає значних зусиль для забезпечення безпеки під час їх проведення. На жаль, наразі в Україні ніде не можна почуватися в цілковитій безпеці.

У зв'язку з цим, при розробці туристичних маршрутів необхідно переконатися, що всі бомбосховища вздовж маршрутів функціонують, а також перевірити, чи є укриття в основних атракціях, обраних для туру. При розробці туристичного маршруту необхідно розробити додатковий скорочений маршрут на випадок форс-мажорних обставин з урахуванням відстані та тривалості туристичної подорожі.

Особливу роль у цьому відношенні відіграють туристичні агентства та туристичні оператори, а також туристичні інформаційні та сервісні центри. До їх обов'язків входить підготовка умов для подорожі, інформування та супровід туристів, надання їм необхідної допомоги в разі потреби, забезпечення дотри-

мання норм і правил безпеки, захист туристів і забезпечення спеціальних заходів безпеки. Години роботи тих чи інших об'єктів слід дізнатися до початку подорожі. Крім того, плануючи маршрут подорожі, слід пам'ятати, що з метою підтримання правопорядку на території району діє комендантська година, яка діє з 23:00 одного дня до 05:00 наступного.

Основними засобами забезпечення безпеки туристів є:

- створення багатомовних інформаційних систем у місцях, які відвідують туристи;
- приведення публічних знаків і символів у відповідність до визнаних міжнародних стандартів;
- проведення спеціалізованого навчання для працівників туристичних підприємств;
- демонстрація інформаційних відеоматеріалів різними мовами [2].

Очікується, що туристи розумітимуть і поважатимуть території, які вони відвідують, їх мешканців, природне та культурне середовище. При розробці туристичних маршрутів на Волині необхідно дотримуватися заборон, встановлених воєнним станом, а саме:

- сплави, піші прогулянки, походи та екскурсії поблизу об'єктів критичної інфраструктури, військових та стратегічних об'єктів заборонені на всій території України;
- заборона на проведення масових заходів (фестивалів, концертів тощо) відповідно до вимог воєнного стану;
- заборона на відвідування туристичних об'єктів поблизу білоруського кордону;
- обмеження на екскурсії до деяких водойм та лісових масивів регіону.

На Волині, оскільки регіон межує з Білоруссю, у деяких районах доступ до лісу повністю заборонений.

Окрім цього, активно починають розвиватися деякі види водного відпочинку, які користуються великою популярністю. До них відносяться сплави на байдарках, каяках, паркрафтах і sup-дошках. Розроблено туристичний маршрут «Луцьк+».

В рамках проєкту «Луцьк+» розроблено 10 туристичних маршрутів, які включають найцікавіші локації міста та інших куточків Волині, а саме [9; 10]:

1. Луцьк – Жидичин – Піддубці – Запісочне – Олика.
2. Луцьк – Колодяжне – Нечимне.
3. Луцьк – Рокині – Луцьк – Берестечко – Пляшева.
4. Луцьк – Старий Порицьк – Павлівка – Шацькі озера.

5. Луцьк – Оконськ – Маневичі – Любешів.
6. Луцьк – Затурці – Устилуг.
7. Луцьк – Цуманська Пуща – Лопатень.
8. Луцьк – Зимне – Володимир-Волинський.
9. Луцьк – Дубно.
10. Луцьк – Почаїв – Кременець – Вишнівець.

Задля безпеки, туристичні підприємства планують туристичні подорожі таким чином, щоб туристи відвідували пам'ятки у місті та за межами міста, але повертатися до Луцька на ночівлю до настання комендантської години.

Основні визначні пам'ятки, з якими асоціюється Волинь представлені на рис. 1.

Незважаючи на жакливу війну, Волинський край наразі бере участь у благодійних проєктах «Разом переможемо» та Angarmusicstage, у рамках яких музиканти міста, зібрані кошти від своїх виступів передають на підтримку ЗСУ.

Висновки. Під час війни важко робити довгострокові прогнози, оскільки багато факторів

залишаються невідомими. З одного боку, інфраструктура, житло та підприємства зазнали значних руйнувань, що вплинуло на рівень життя громадян, з іншого боку, існує велика медійна зацікавленість до України, яка може бути трансформована у туристичний бренд після війни. Тому в'їзний туризм відновиться якнайшвидше після нашої Перемоги.

Що стосується виїзного туризму, то тут головними факторами є відновлення економіки та темпи реконструкції аеропортів. У будь-якому випадку, туризм продовжуватиме зростати, адже бажання людей подорожувати зберігаються навіть у найскладніших умовах. Вже зараз говорять про туризм «солідарності», який буде активно розвиватися після війни. Адже, як би жорстоко це не звучало, війна стала найбільшою промоцією України для світу. Тепер всі знають, де знаходиться наша країна, і це честь – познайомитися з нашою культурою. Тому представники тих країн, які солідарні з нами у боротьбі проти агресора, будуть активно відвідувати нашу країну після Перемоги.

Топ-10 екскурсійних об'єктів Волинської області

- 1-Луцьк
- 2-Замок Радзивиллів в Олиці
- 3-Шацькі озера
- 4-Музей у селі Рокні
- 5-Поле битви під Берестечком
- 6-Володимир
- 7-Природний парк «Прип'ять-Стохід»
- 8-Музей-садиба Лесі Українки
- 9-Природний парк «Цуманська пуща»
- 10-Екопарк «АМІЛА»

Рис. 1. Топ-10 екскурсійних маршрутів Волині

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Веломаршрут «Записочне – Незабудка»: вебсайт Шацького національного природного парку. URL: <http://shpark.com.ua/route/do-naystarishoho-dereva> (дата звернення: 30.06.2023).
2. Волинська експедиція: група у мережі «Фейсбук» сторінки «Район. Історія». URL: <https://www.facebook.com/groups/2671029273167992> (дата звернення: 30.06.2023).
3. Волинь унікальна. URL: <https://tourism.volyn.ua/tours3d> (дата звернення: 30.06.2023).
4. Володимир – місто твоєї історії: офіційний туристичний сайт міста. URL: <https://volodymyr.travel/?fbclid=IwAR2f-tdmjDI8ybhcXh5HA92XRTt1-mt7iW6VrCSsZ9TtCT8uqRtYq8-mx4> (дата звернення: 30.06.2023).
5. Екскурсійний супровід, промоційні та сувенірна продукція: як впродовж року працював Центр туристичної інформації та послуг. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/ekskursiinyi-suprovod-romotsiini-zakhody-ta-suvenirna-produktsiia-ia-k-vpodovzh-roku-pratsiuvav-tsentr-turystychnoi-informatsii-ta-posluh> (дата звернення: 03.06.2023).
6. Карпюк З. К., Антипюк О. В., Качаровський Р. Є. Володимир-Волинський район Волинської області: туристично-рекреаційні ресурси прикордоння. Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія Географія. Київ, 2020. № 1/2(76/77). С. 69–77. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2020.76-77.10> (дата звернення: 30.06.2023).
7. Луцьк. Приємне відкриття. URL: <https://www.visitlutsk.com> (дата звернення: 30.06.2023).
8. Трофімук-Кирилова Т., Карпюк А. Популяризація туристичних та екскурсійних об'єктів релігійного туризму у Луцькій територіальній громаді. Міжрелігійний діалог та його вплив на суспільство, політику, бізнес, культуру : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. (Тернопіль, 13 жовтня 2021 р.) / під заг.ред.: О. Є. Гомотюк. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2021. С. 234–239.
9. Туристичні маршрути по Цуманській пущі: вебсайт Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща». URL: <https://knpp.com.ua/article/routes> (дата звернення: 30.06.2023).
10. Туристичні маршрути та екскурсії. URL: <https://cnpvtk.volyn.ua/index.php/napryamki/turizm/pokhodi/interaktivni-pokhodi> (дата звернення: 30.06.2023).

REFERENCES:

1. Velomarshrut «Zapisochno–Nezabudka» [The Bicycle route «Zapisochno-Nezabudka»]. Available at: <http://shpark.com.ua/route/do-naystarishoho-dereva> (accessed 30 Jun 2023).
2. Volynska ekspedytsiia [The Volyn expedition]. Available at: <https://www.facebook.com/groups/2671029273167992>. (in Ukrainian)
3. Volyn unikalna [Volyn is unique]. Available at: <https://tourism.volyn.ua/tours3d> (Accessed 30 Jun 2023).
4. Volodymyr – misto tvoiei istorii: ofitsiinyi turystychnyi sait mista. [Volodymyr – city of your history: official tourist site of the city]. Available at: <https://volodymyr.travel/?fbclid=IwAR2f-tdmjDI8ybhcXh5HA92XRTt1-mt7iW6VrCSsZ9TtCT8uqRtYq8-mx4> (accessed 30 Jun 2023).
5. Ekskursiinyi suprovod, promotsiini zakhody ta suvenirna produktsiia: yak vpodovzh roku pratsiuvav Tsentr turystychnoi informatsii ta posluh. Available at: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/ekskursiinyi-suprovod-promotsiini-zakhody-ta-suvenirna-produktsiia-ia-k-vpodovzh-roku-pratsiuvav-tsentr-turystychnoi-informatsii-ta-posluh> (accessed 30 Jun 2023).
6. Karpiuk, Z. K., Antypiuk, O. V., & Kacharovskiy, R. Ye. (2020). Volodymyr-Volynskiy raion Volynskoi oblasti: turystychno-rekreasiini resursy prykordonnia [Volodymyr-Volynskiy district of Volyn oblast: tourist and recreational resources of the borderarea]. Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni T.H. Shevchenka. Seriiia Heohrafiia. Kyiv, vol. 1/2 (76/77), pp. 69–77. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2020.76-77.10> (accessed 30 Jun 2023).
7. Lutsk. Pryiemne vidkryttia [Lutsk. Pleasant discovery]. Available at: <https://www.visitlutsk.com> (accessed 30 Jun 2023).
8. Trofimum-Kyrylova, T., & Karpiuk, A. (2021). Populiaryzatsiia turystychnykh ta ekskursiinykh obektiv relihiinoho turyzmu u Lutskii terytorialnii hromadi [Popularization of tourist and excursion objects of religious tourism in the Lutsk Territorial Community]. Mizhrelihiinyi dialoh ta yoho vplyv na suspilstvo, polityku, biznes, kulturu: zb. materialiv Mizhnarodnoi naukovoi konferentsii (Ternopil, 13 zhovtnia 2021) / pid zah.red.: O. Ye. Homotiuk. Ternopil: FOP Osadtsa Yu. V., pp. 234–239 (accessed 30 Jun 2023).
9. Turystychni marshruty po Tsumanskii pushchi [Tourist routes along the Tsumanska Pushcha]. Available at: <https://knpp.com.ua/article/routes> (accessed 30 Jun 2023).
10. Turystychni marshruty ta ekskursii [Tourist routes and excursions]. Available at: <https://cnpvtk.volyn.ua/index.php/napryamki/turizm/pokhodi/interaktivni-pokhodi> (accessed 30 Jun 2023).